

MƏKTƏBLİ OXUCULARDA HƏRBI VƏTƏNPƏRVƏRLİK HİSSİNİN AŞILANMASI

(metodik vəsait)

Göygöl rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemi

Tərtib etdi: Qasımova M. M.

Göygöl rayon Mərkəzi kitabxanasının

Metodika və biblioqrafiya şöbəsinin böyük metodisti.

- 3.Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gerbinin üzərindəki simvol- lar nəyi bildirir?
- 4.Azərbaycanı iki hissəyə bölən müqavilə hansıdır?
- 5.Azərbaycan xalqının ana kitabı - "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanı nə vaxt yaranıb?
- 6.Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarından kimləri tanıyırsınız?
- 7.Bu qəhrəmanlar haqqında yazılmış hansı kitablar var?
- 8.Azərbaycan torpağının işğal olunmuş rayonları hansılardır?
- 9.Qarabağ müharibəsi nə vaxt başlamışdır?
- 10.Azərbaycanlılara qarşı ermənilər tərəfindən soyqırım faciəsi nə vaxt törədilmişdir?
- 11.Böyük Vətən müharibəsi illərində neçə nəfər azərbaycanlı Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdür?
- 12.Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Mehdi Hüseynzadədən bəhs edən kinonun adı nədir?
- 13."Sizi dünyalar qədər sevirəm" bədii filmi kimə həsr olunub?
- 14.Heydər Əliyev ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə neçənci ildə qayıtmışdır?
- 15."Əsgər marşı" nın musiqisi kimindir?
- 16."Vətən mənə oğul desə nə dərdim,
Mamır olub qayasında bitərdim!" misralarının müəllifi kimdir?

Hər bir kitabxanada vaxtaşırı Vətənpərvərliyə həsr olunmuş tədbirlərin keçirilməsi mütləqdir.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

- 1.Məktəbli oxucuların vətənpərvərlik tərbiyəsi[mətn]:(metodik vəsait)/ tərt.:N.Həşimova;red.F.Quliyeva.- B.: F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası,2008.-16s.

Vətən bizim yaşadığımız kənddən, şəhərdən qəsəbədən, rayondan başlanır. Vətən onun gözəlliyinin şahidi olan atlas çəmənlərdən, dibi görünməyən yamyaşıl meşələrdən, durna gözlü bulaqlardan, çoş- qun çaylardan, mavi göllərdən başlanır.

Vətən müqəddəsdir, ülvidir.Onun hər şeyi dağı, daşı, torpağı, suyu, səması bizim üçün əzizdir, doğmadır. Əgər öz yaşadığın yerin, böyüyüb təhsil aldığı, boya-başa çatdığı torpağın keçmişini, bu gününü yaxşı bilməsən, onun sərvətini qorumaq, çoxaltmaq və gələcək nəsillərə saxlamaq qayğısına qalmasan, sən əsl vətəndaş ola bilməzsən.

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin qorunub saxlanması, onun tərəqqisi naminə gələcəyin qurucuları olan bugünkü nəslin əsl vətəndaş kimi yetişməsində kitabxaların rolu böyükdür. Xalqımızın tarixi keçmişini mükəmməl öyrənməyə səy göstərən məktəbliləri torpaqlarımızın bütövlüyü və toxunulmazlığı, azadlığı və müstəqilliyi yolunda qəhrəmancasına həlak olmuş şəhidlərimizin həyat və döyüş yollarını əks etdirən kitablarla tanış etmək, öz şərəfli ölümləri ilə ölümsüzlük zirvəsini fəth etmiş oğullarımızın qısa, lakin mənalı həyat yolları haqqında ətraflı məlumatlar vermək gələcəyin qurucularının vətənpərvərlik tərbiyəsində böyük əhəmiyyət kəsb edir. Vətəni sevmədən, qorumadan, ata-babalarımızın qəhrəmanlıq nümunələrini öyrətmədən vətənpərvər yetirmək olmaz. Vətənə məhəbbət insanın qəlbində yaşayan, onu vətənin çiçəklənməsinə təhrik edən ən güclü mənəvi-əxlaqi hisdir.

İnsanın ən ali və əzəli hisslərindən olan vətənpərvərlik hər kəsin doğulub boya-başa çatdığı elə, obaya, torpağa, vətəndaşı olduğu ölkəyə məhəbbətdən qaynaqlanır. Lakin vətənpərvərlik təkəcə Vətəni sevmək deyil. Vətənpərvərlik həm də Vətənin naminə çalışmaq, Vətəni qorumağa hər an hazır olmaq, onun yolunda qəhrəmanlıqlar, fədakarlıqlar göstərmək, Vətənin, xalqın hər bir uğuruna sevinməkdir.

Bu bir həqiqətdir ki, vətənpərvərlik insanda fədakarlıq, qəhrəmanlıq və məğlubedilməzlik hissi yaradır, apardığı mübarizədə

onda inam hissini gücləndirir. Danılmaz bir faktdır ki, insanda vətənpərvərlik hissi qəhrəmanlığın əsasını qoyan amildir. Azərbaycan şanlı tarixi və əfsanəvi qəhrəmanları ilə həmişə fəxr edir. Azərbaycan xalqı qəhrəman xalqdır. Və bu xalq öz Vətəninə göz bəbəyi kimi qorumağa hazır olan mətin gənclər yetişdirib. Erməni qəsbkarlarına qarşı ölüm-dirim savaşında həlak olan Azərbaycanın qəhrəman oğul və qızlarının ibrətamiz həyatı, şəxsi nümunəsi apardığımız hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi işində ön plana keçməlidir. Müstəqil dövətdə yaşayan hər bir kəs ilk növbədə bu dövlətin müstəqilliyinin təmin edilməsini özünün əsas vəzifəsi və məqsədi hesab etməlidir. Gələcək nəslin böyüməkdə olan hər bir övladı bilməli və dərk etməlidir ki, Azərbaycan üçün dövlət müstəqilliyi ən böyük hadisədir.

Vətənpərvərlik tərbiyəsini kompleks şəkildə aparmaq üçün hər kəs bacardığını etməlidir. Tarixini, milli adət-ənənələrini gözəl bilməlidir. Azərbaycan dilində təmiz danışmağı ilə öyünməlidir.

Vətənpərvərlik mövzusunda kitabların oxucular arasında təbliği üçün daha böyük vaxt tələb edən tədbirlərdən-oxucu konfranslarından da istifadə etmək olar. Oxucu konfransları geniş

oxucu kütləsinin dərin marağına səbəb olan tədbirlərdəndir. Oxucu konfranslarının keçirilməsinə 1,5-2 ay qalmış mövzu seçməli, hazırlıq işləri görməlidir. Kitabxanaçı konfransda iştirak edəcək hər

bir oxucunu ədəbiyyatla təmin etməlidir. Məs: Nüşabə Məmmədlinin: "Zəngülə" əsəri üzrə oxucu konfransının keçirilməsi mövzuya daha uyğun gəlir. Konfransın daha maraqlı və səmərəli keçməsi üçün kitabxanaçı tədbirə bir ay qalmış kitabı oxucuya təqdim etməlidir. Oxucu konfransına əsərin müəllifini, müəllimləri, zabitləri dəvət etmək olar.

Vətən oğullarını haraya çağırın, onlarda ruh yüksəkliyi oyadan, torpaqlarımızı düşmən tapdığı altından tezliklə azad olunması üçün mübarizəyə səsləyən, yeniyetmə və gənclərdə vətəni daha dərinəndən məhəbbət hissini oyadan tədbirlərdən biri olan ədəbi-bədii gecənin keçirilməsi kitabxanalar üçün daha zəruridir. Ədəbi-bədii gecəni "Vətən mənə oğul desə nə dərdim", "Vətəndaşlığ borcu", "Azərbaycan mənim taxtım-tacım oy!" və s. başlıqlar altında keçirmək olar.

Kitabxanalarda viktorinaların təşkili orta və böyük yaş qrup oxucular üçün daha yaxşı olar. Viktorinada bu suallardan istifadə etmək olar.

1. Azərbaycan Respublikasının ərazisi neçə kv.m-dir?
2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağının üzərindəki rənglər nəyin simvoludur?

zənginləşmiş, xalqın ruhuna, qanına hopmuş, qüvvət və qüdrət, qəhrəmanlıq mücəssəməsinə çevrilmişdir.

Vətənpərvərlik tərbiyəsində klassiklərimizin bədii irsinin təbliği çox faydalıdır. Bu baxımdan N.Gəncəvi, M.Füzuli, M.F.Axundov, A.Səhhət, M.Ə.Sabir, S.Vurğun və başqa klassiklərimizin əsərlərindəki vətənpərvərlik hissələrinin və çağırışlarının təbliği məsləhətdir. Xalqın vətənpərvərlik, yadelli işğalçılara qarşı qəzəb və nifrət müharibə illərində daha aydın şəkildə özünü göstərir. Bu mənada 1941-1945-ci illərin Böyük vətən müharibəsi, həm də Dağlıq Qarabağ uğrunda 1988-ci ildən başlayan Vətən müharibəsinə həsr olunmuş rus hərbi birləşmələrinin törətdiyi Xocalı faciəsini, Şuşanın, Laçının və başqa rayonların işğalını özündə əks etdirən əsərləri, şeir və hekayələri dönə-dönə oxucuların diqqətinə çatdırmaq lazımdır. Məs: Xalq şairi Süleyman Rüstəmin "Ana və Paçtalyon", Əhməd Cəmilin "Can nənə bir nağıl de", Xalq şairimiz Səməd Vurğunun "Mənə belə söylədilər" Yazıçı Elçin Hüseynbəylinin "Firuzə qaşlı xəncər" və s.

Kitabxanalarda Azərbaycan xalqının tarixinə Qanlı Yanvar faciəsi kimi daxil olmuş 1990-cı il 20 Yanvar hadisələrinə həsr olunmuş ədəbi-bədii kompazisiyalar, anım günləri, dəyirmi masalar keçirilməli, sərgilər təşkil olunmalıdır.

Həmçinin, kitabxanada hərbi vətənpərvərliyə aid kitabları oxuculara tövsiyə etmək üçün "Əziz oxucular! Sizin üçün hərbi vətənpərvərliyə aid kitablar həftəsi" başlığı altında sərgi və müsabiqə keçirmək olar. Oxucular arasında hərbi vətənpərlik mövzusunda "Azərbaycan gəncini necə görmək istərdim?" inşa yazı müsabiqəsi və yeniyetmələrin rəsm əsərləri sərgisini təşkil etmək olar. Hərbi vətənpərlik hissənin oxuculara aşlanması üçün Milli Ordunun zabit və əsgərləri ilə görüş keçirmək olar. Həmçinin, kitabxanalarda vətənpərliklə əlaqədar (Məsələn: hər bir kənd kitabxanasında həmin kənddən Qarabağ döyüşləri zamanı şəhid olmuş gənclərə həsr olunmuş) guşələr düzəltmək olar.

Başqalarına öz xalqını sevdirməyi bacarmalıdır. Yaxşı əsgər olması ilə fəxr etməlidir.

Kitabxana işçiləri məktəblilərdə vətənpərvərlik tərbiyəsini formalaşdırmaq üçün bir sıra tədbirlər təşkil edə bilər. Hərbiçilərlə görüşlər, viktorinalar, əbəbi-bədii gecələr, şeir, inşa müsabiqələri vətənpərvərlik mövzusunda yazılmış kitabların müzakirəsi, oxucu konfransları, sərgilər və s. Tədbirlər məktəblilərdə vətənpərvərlik hissələrini gücləndirir, dözümlülük, iradəlik, qorxmazlıq kimi əxlaqi keyfiyyətlər tərbiyə edir.

Kiçik yaşlı uşaqlar üçün təşkil edilən tədbirlərin ən maraqlısı səhərcikdir. Səhərciyin uşaqlar üçün əhəmiyyəti böyükdür. "Vətən"(Abbas Səhhət), "Öz vətənimdir"(Mirvarid Dilbazi), "Azərbaycan"(Səməd Vurğun), "Vətəni də sevirəm"(R.Yusifov), "Ey anam, Azərbaycan"(Hikmət Ziya), "Qaranquş"(X.R.Ulutürk) şeirləri, "Bir parça torpaq"(Əli Səmədli) hekayəsi və bu kimi hekayələrin səhərcik və ucadan oxularının hazırlanması daha yaxşı olar. Kitabxanaçı əvvəlcə səhərciyi hazırlanan hekayəni, nağılı oxucunun mütləqinə verməli, sonra sinif rəhbərinin köməyi ilə tədbiri birgə həyata keçirməlidir.

Kitabxanada uşaqların hərbi vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilməsində söhbət ən təsirli vasitələrdəndir. Kitabxanaçı gündəlik iş prosesində bu tədbirdən geniş istifadə etməlidir. Söhbət elə qurulmalıdır ki, oxuculara təsir etsin, onları həyəcanlandırsın.

Uşaqlar müharibənin dəhşətlərini gözləri qabağında canlandırma bilsinlər. Məs: Ənvər Məmmədyanlının "Buz heykəl" hekayəsi. İkinci Dünya müharibəsi zamanı insanların çəkdiyi zillətlərə həsr olunmuş bu əsərdə

almanların yaxınlaşdığını gören ana körpəsini götürüb qaçanda

çovğuna düşür.Balasını xilas etmək üçün ana çox əziyyətlər çəkir.Son nəfəsini də, hərərətini də ona verərək bərk-bərk qucağına sıxır.Sovet əsgərləri ananı tapanda o özü buz heykələ dönsə də, qucağındakı körpə donmamışdır.Gözəl, axıcı, təsiredici bir dildə yazılmış bu əsər həm müharibənin dəhşətlərini əks etdirmək baxımından, həm də ananın övlad yolunda canını qurban verməsindən bəhs edən ən dəyərli və qiymətli əsər kimi yaddaşlarda iz salmışdır. Həmçinin Sevinc Nuruqızının "Qisas" povesti Dağlıq Qarabağ müharibəsinin dəhşətlərini gözləri ilə görmüş, ermənilər tərəfindən min cür işgəncələrə dözən ana və balanının taleyindən söhbət açır. "Qisas" ppevestindən söhbət açan kitabxanaçı obarazı elə təsvir etmişdir ki, oxucunun gözləri qarşısında cərəyan etsin, qəhrəmanın daxili aləmi ilə yaşasın. Belə kitabların müzakirəsini keçirmək daha yaxşı olar.

Elxan Elatlının dedektiv janrda yazmış olduğu "Qan ləkəsi", "Qisas gecəsi", "Cəhənnəmdən gələn səs" vətənpərvərlik ruhunda qələmə alınmış çox maraqlı əsərlərdir."Cəhənnəmdən gələn səs" əsərində gecənin bir yarısı Xocalıdan gələn qəfil zəng jurnalisti çaşdırır. Bu illərdir əsirlikdə olan bir qadın idi. Onun zəngi barədə hüquq mühafizə orqanlarına xəbər verilir. Daha sonra kəşfiyyatçı kimi əsərin baş qəhrəmanı Ələmdar Məlikova (Liopard) göstəriş verilir ki, həmin qadını tapsın. Əsərdə olduqca maraqlı, qaranlıq məqamlara aydınlıq gətirilib. Liopard çox məğrur, işini bilən, məsulyyətli, ən əsası mərd insandır. O torpağına, vətəninə qanı, canı ilə bağlıdır. İnsanı dəhşətə gətirən, damarlarında qanını donduran işə erməni vəhşilikləridir. Həmin qadın da məhz bu vəhşiliklərin qurbanına çevrilir.

Xocalı faciəsi zamanı ermənilərin soydaşlarımızın başlarına gətirdiyi dəhşətləri oxumaq belə insana sözlə ifadə edilə bilməyəcək dəhşətlər yaşadır. Atanın gözləri qarşısında qızının namusuna toxunacaqlar deyə ata qızını öldürür ki, o dəhşəti görməsin. Bu vəhşiliklərin, insanlıqdan uzaq hərəkətlərin, murdarlıqların, dəhşətlərin bütün çılpıqlığı ilə əsərdə əks olunması çox təqdirəlayiqdir. Eləcə də müəllifin "Qisas gecəsi" romanı

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Mübariz İbrahimovun qısa həyatından və şərəfli döyüş yolundan bəhs edir. Roman gənclərimizin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsində öz müsbət rolunu oynamağa qadirdir.Belə romanları oxumaq lazımdır ki, ibrət götürəsən, vətəninin, torpağının qədrini biləsən.Kitabxanaçı oxucuda kitaba maraq oyatmaq, eyni zamanda gənclərdə Vətənpərvərlik hissini aşılınması üçün həmin əsərlərə həsr olunmuş kitab müzakirələri keçirə bilər. Kitabxanaçılar unutmamalıdır ki, torpaqlarımızın 20 faizinin işğal altında, əhalinin 8 nəfərindən birinin qaçqın olduğu bir şəraitdə vətənpərlik mövzusu daha aktual olmalıdır. Kitabxanaçı bədii ədəbiyyatın təbliği zamanı müasir dövrdə vətənpərvərliyin yeni məzmun və mənə kəsb etdiyini dünyada baş verən hadisələrdə vəhdətdə götürməli, bu mövzuda oxuculara kitab verərkən çağdaş prosesləri nəzərdən qaçırmamalıdır.

Kitabxanaçılar oxuculara Babək, Cavanşir, Koroğlu, Nəbi, Həzi Aslanov, Mehdi Hüseynzadə, Hüseynbala Əliyev, Çingiz Mustafayev, Salatın Əsgərova, Əlif Hacıyev, Mübariz İbrahimov və digər qəhrəmanların həyatından, keçirdikləri döyüş və mübarizə yollarından, qəhrəmanlar haqqında çoxlu kitabların yaranmasından bəhs etməli, hərbi vətənpərvərliyə aid kitabların oxunmasını tövsiyə etməlidir ki, onlar vətənə sədaqət hissində böyüsunlər, Vətən, xalq uğrunda çalışdığı öz üzərlərində ən ümdə vəzifə hesab etsinlər.

Gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsində şifahi xalq ədəbiyyatı materiallarının təbliğinin əhəmiyyəti böyükdür "Dədə Qorqud" və "Koroğlu" dastanlarının, bir sıra nağıllarımızın uşaqlar və gənclər arasında geniş təbliği onlarda qəhrəmanlıq, mübarizlik, yadelli işğalçılara qarşı nifrət, doğma torpağa məhəbbət hissi və duyğularını tərbiyə edir. Nümunə üçün "Koroğlu" dastanını götürək.Bildiyiniz kimi ictimai məzmununa, ideya əzəmətinə və digər yüksək bədii dəyərlərinə görə "Koroğlu" dastanı xalqımızın qəhrəmanlıq tarixinin canlı inikasidir. Bu möhtəşəm abidə zaman-zaman aşığılarımız tərəfindən yeni boyalarla, cizgilərlə

